

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, поставити:

за начелника треће класе округа пожаревачког, по старом закону, Бранимира Ј. Рајића, начелника исте класе округа београдског, — по потреби службе;

за начелника треће класе округа моравског, Љубисава Пантића, јавног правозаступника из Јагодине;

за начелника треће класе округа крушевачког, Милоша П. Ђорђевића, бившег окружног начелника исте класе;

за начелника четврте класе округа београдског, Чедомира Костића, јавног правозаступника из Београда;

за начелника четврте класе округа пиротског, Живојина Пандуровића, бившег окружног начелника исте класе;

за начелника четврте класе округа крајинског, Ђорђа Луковића, секретара прве класе поштанско-телеграфског одељења Министарства грађевина, — по потреби службе;

за начелника четврте класе округа топличког, Ивана Ђонића, бившег начелника реског прве класе;

за начелника четврте класе округа тимочког, Василија Митића, начелника прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког; и

за начелника четврте класе округа рудничког, Драгутина Симића, бившег начелника реског прве класе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе начелства округа пиротског, са платом коју је и до сада имао, Димитрија Жујовића, начел-

ника исте класе среза лесковачког — по потреби службе;

за начелника прве класе среза неготинског, Косту Петковића, начелника реског у пензији;

за секретара прве класе начелства округа тимочког, Стевана Николића, порезника прве класе пореског одељења среза тимочког;

за начелника друге класе среза белопаланачког, Станоја Бељића, по новом закону, секретара прве класе начелства округа пиротског, — по старом закону;

за начелника друге класе среза жупског, Николу Милосављевића, начелника реског исте класе у пензији;

за начелника друге класе среза подгорског, Ђорђа Димитријевића, начелника реског у пензији;

за начелника друге класе среза лесковачког, са платом коју је и до сада имао, Станка Милошевића, секретара друге класе начелства округа смедеревског, — по новом закону, по потреби службе;

за начелника треће класе среза беличког, са платом коју је и до сада имао, Димитрија Стевановића, по старом начелника треће класе среза белопаланачког, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа смедеревског, Димитрија Грудића, начелника треће класе среза јасеничког истог округа, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза деспотовачког, Душана Јеремића, писара прве класе Управе вароши Београда;

за начелника треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, Зарију Варјачића, писара прве класе истог среза; и

за начелника треће класе среза посавског, округа ваљевског, Андру Динића, писара прве класе Управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника треће класе среза јабланичког, са платом коју је и до сада имао, Светислава Мишића, секретара треће класе начелства округа топличког, — по потреби службе; и

за начелника треће класе среза добричког, са платом коју је и до сада имао, Милутина Пеђанина, начелника исте класе среза јабланичког, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара друге класе начелства округа нишког, са платом коју је и до сада имао, Милутина Протића, начелника исте класе среза ражањског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза ражањског, са платом коју је и до сада имао, Димитрија Ђорђевића, по старом секретара прве класе начелства округа нишког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза левачког, са платом коју је и до сада имао, Момчила Здравковића, секретара треће класе начелства округа тимочког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза зајечарског, Мелентија Владисављевића, писара прве класе среза посавског, округа ваљевског; и

за начелника треће класе среза бољевачког, Димитрија Петровића, писара прве класе среза зајечарског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара треће класе начелства округа моравског, са платом коју је до-

сада имао, Милана Анђелковића, начелника исте класе среза жичког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза моравичког са платом коју је и досада имао Крсту Радовановића, по старом секретара прве класе начелства округа чачанског, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа чачанског, са платом коју је и до сада имао, Марка Ђурашковића, начелника исте класе среза драгачевског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза жичког, Илију К. Николајевића, секретара исте класе начелства округа моравског, — по потреби службе; и

за начелника треће класе среза драгачевског, Стевана Каначког, начелника исте класе среза моравичког, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе среза ражањског, по старом Радосава Стојковића, писара исте класе среза трстеничког — по потреби службе;

за писара прве класе среза трстеничког, по старом, Душана Богдановића, писара исте класе среза копаоничког, — по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза зајечарског, Николу Барбудоновића, писара исте класе у пензији;

за полициског писара прве класе среза расинског, Чедомира Алексића, бившег полициског писара;

за полициског писара друге класе Управе вароши Београда Петра Г. Протића, полициског писара исте класе среза хомољског, — по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза косаничког, Милана Димитријевића, бившег полициског писара;

за полициског писара треће класе среза хомољског, Владислава Божића, полициског писара исте класе Управе вароши Београда, — по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза трстеничког, Милутина Ивковића, полициског писара исте класе среза ражањског, — по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза расинског, Милорада Ристића, полициског писара исте класе среза белопаљачког по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Андрија Врчевић, вршилац дужности начелника округа ужичког, у рангу члана прве класе управе вароши Београда;

Живојин Манојловић, начелник треће класе среза деспотовачког; и

Игњат Ранчић, полициски писар прве класе среза расинског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у пензију која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Младен Тројановић, начелник треће класе округа тимочког;

Светолик Ђ. Здравковић, начелник треће класе округа крушевачког;

Богољуб Павловић, начелник четврте класе округа пожаревачког;

Димитрије Барбудоновић, вршилац дужности начелника округа топличког у рангу члана прве класе Управе вароши Београда; и

Коста Ђорђевић, начелник треће класе среза зајечарског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у пензију која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Радивоју Ј. Јовановићу, начелнику прве класе среза посавског, округа ваљевског, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Живојин Тоналовић, начелник четврте класе округа рудничког;

Љубисав Димитријевић, начелник четврте класе округа моравског;

Спасоје Вуксановић, начелник четврте класе округа пиротског;

Живојин Д. Петковић, начелник друге класе среза левачког;

Андра Станковић, начелник друге класе среза добричког;

Виден Пандуровић, начелник треће класе среза беличког;

Тихомир Гвозденовић, начелник треће класе среза расинског;

Тихомир Петровић, начелник треће класе среза трстеничког; и

Стеван Спасић, писар прве класе среза расинског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпуге из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Живојин Будимировић, начелник треће класе среза подгорског;

Савко Дукањац, начелник треће класе среза неготинског; и

Ђорђе Стојановић, писар прве класе среза косаничког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпуге из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, поставити:

за начелника треће класе округа ужичког, д-р. Ђорђа Бошковића, јавног правозаступника из Крушевца.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе среза посавског, округа београдског, са платом коју је и до сада имао, Љубомира Станковића, начелника исте класе среза јадранског — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јадранског, Радомира Филиповића, начелника исте класе среза посавског, округа београдског, са платом коју је и до сада имао, а по потреби службе;

за начелника треће класе среза подунавског, са платом коју је и до сада имао, Душана Николића, начелника исте класе среза гружанског, по потреби службе;

за начелника треће класе среза гружанског, Павла Ђорђевића, секретара начелства друге класе, по старом, у пензији;

за начелника треће класе среза пољаничког, са платом коју је и до сада имао. Данила Драгашевића, начелника исте класе среза пчињског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза пчињског, са платом коју је и пређе имао, Димитрија Христића, среског начелника исте класе у пензији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара друге класе начелства округа београдског, са платом коју је и до сада имао, Андру Дим. Динића, начелника исте класе среза врачарског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза сврљичког, Милоша Марјановића писара прве класе истог среза;

за начелника треће класе среза алексиначког, Милана Ђукића, писара прве класе среза нишког;

за начелника треће класе среза врачарског, Радоша Пауновића, бившег полицијског писара, и

за начелника треће класе среза масуричког, Сретена Кочића, полицијског писара у пензији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника треће класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Тапасија Божића, секретара друге класе начелства, по старом, у пензији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника треће класе среза кључког, Борђа Илића, секретара начелства исте класе у пензији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара треће класе начелства округа смедеревског, са платом коју је и до сада имао, Милана Бранковића, по старом, начелника треће класе среза тамнавског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза пожаревачког, са платом коју је и до сада имао, Владимира Ст. Максимовића, вршиоца дужности члана управе вароши Београда, у рангу средњег начелника исте класе, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза звишког, Живојина Илића, јавног правозаступника из Пожаревца;

за секретара треће класе управе града Београда, са платом коју је и до сада имао, Живојина Белопавлића, начелника треће класе среза голубачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза брзопаланачког, Косту З. Богдановића, вршиоца дужности начелника средњег, у рангу секретара начелства друге класе — по старом у пензији;

за вршиоца дужности члана управе вароши Београда, у рангу начелника средњег треће класе, Димитрија Грудића, секретара треће класе начелства округа смедеревског, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа топличког, Борђа Матића, начелника исте класе, среза колубарског, округа ваљевског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза тамнавског, Милорада Тутунџића, полицијског писара прве класе управе вароши Београда;

за начелника треће класе среза голубачког, Вељка Љ. Рамадановића, комесара

савске полиције, у рангу полицијског писара прве класе управе вароши Београда:

за начелника треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Живка Живковића, средњег писара прве класе у оставци, и

за полицијског писара прве класе среза расинског, Јована Филиповића, бившег судског писара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза моравског, округа нишког, Милована Јовановића, полицијског писара исте класе среза космајског, по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза космајског, Илију Поповића, бив. полицијског писара;

за полицијског писара друге класе среза таковошког, Мијајла Бекића, полицијског писара исте класе среза грузанског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза кључког, Милорада Радовића, бив. полицијског писара;

за полицијског писара прве класе среза копаоничког, Милана Радловића, полицијског писара исте класе среза кључког, по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза бањског, Живојина Д. Степановића, полицијског писара исте класе начелства округа нишког, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза рађевског, Владимира Живановића, бив. полицијског писара;

за полицијског писара друге класе среза посавског, округа ваљевског, Јована Богдановића, порезника шесте класе среза космајског;

за полицијског писара друге класе среза јадранског, Добривоја Костића полицијског писара исте класе среза посавског, округа ваљевског, по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза мачванског, Милоша Антонића, полицијског писара исте класе среза јадранског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза посавског, округа ваљевског, Стевана Петровића, полицијског писара исте класе среза азбуковачког, по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза власотиначког, Косту Протића полицијског писара исте класе среза ражањског, по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза белопаланачког, Михаила Антонијевића, бив. полицијског писара исте класе;

за полицијског писара треће класе среза левачког, Мирослава Жуцањевца, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, по потреби службе, и

за полицијског писара треће класе начелства округа моравског, Боривоја Алексића, полицијског писара исте класе среза бањског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Милутин Адамовић, начелник друге класе среза подунавског, и

Илија Ђуричић, начелник треће класе среза пољаничког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у пензију која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Коста Поповић, начелник треће класе среза масуричког, и

Стојан Стевановић, писар прве класе среза моравског, округа нишког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, — ставе у пензију која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Живојину Илићу, начелнику треће класе среза звишког, — уважи оставка, коју је на државну службу поднео.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Борисав Милосављевић, начелник треће класе среза пожаревачког;

Милан Николић, начелник треће класе среза звишког;

Никола Ђуричић, начелник треће класе среза брзо-паланачког, и

Велисав Ашковић, писар прве класе среза расинског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Милија Бранковић, писар прве класе среза рађевског;

Сретен Трифковић, полицијски писар друге класе среза посавског, округа београдског;

Стојан Живковић, полицијски писар треће класе среза власотиначког, и

Обрад Јаковљевић, полицијски писар треће класе начелства округа чачанског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за физикуса округа ужичког Д-р Ивана Лазаревића, секретара санитарског одељења Министарства унутрашњих дела;

за физикуса округа чачанског Д-р Алексу Стојковића, физикуса округа ужичког;

за физикуса округа топличког Д-р Димитрија Мицића, физикуса округа крајинског, сву тројицу по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Д-р Јарослав Кужељ, физикус округа чачанског, по својој молби а на основу §. 69 закона о чинов. грађанског реда стави у стање покоја с пензијом која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза јасеничког, округа смедеревског, Д-р Драгутина Вељковића, лекара општине паланачке;

за лекара среза посавског, округа ваљевског, Д-р. Мишу Михајловића, бив. среског лекара;

за лекара среза рамског и голубачког Милутина Живковића, лекара среза рамског, по потреби службе;

за лекара срезова таковског и качерског Симу Говедарицу, лекара среза качерског, по потреби службе;

за лекара среза гужанског Д-р. Јосифа Недока, лекара среза таковског и љубињског, по потреби службе;

за лекара среза параћинског Д-р. Ивана Поповића, лекара среза левачког, по молби;

за лекара среза левачког Д-р. Владимира Поповића, лекара среза јасеничког, округа смедеревског, по потреби службе;

за лекара среза посаво-тамнавског Д-р. Михајла Дуњића, лекара среза голубачког, по потреби службе;

за лекара среза поцерског Д-р. Миливоја Ранковића, лекара среза поцерског и посаво-тамнавског, по потреби службе;

за лекара среза љубињског Д-р. Војислава Михајловића, лекара среза рачанског, по потреби службе;

за лекара среза добричког Хранислава Јоцића, лекара среза параћинског, по потреби службе, и

за лекара среза брзо-паланачког Д-р. Николу Ристића, свршеног лекара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полициског писара друге класе среза гужанског Михаила Ф. Тајсића, бившег полициског писара исте класе;

за полициског писара друге класе среза брзопаланачког Велимира Кузмановића, полициског писара исте класе среза заглавског, по молби;

за полициског писара друге класе среза заглавског Јована Симића, полициског писара исте класе среза неготинског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза неготинског Светислава Ђорђевића, полициског писара исте класе начелства округа смедеревског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе начелства округа нишког Ратољуба Михаиловића, полициског писара исте класе среза поречког, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза поречког Симу Ђорђевића, писара среског исте класе у пензији;

за полициског писара прве класе среза копаоничког Петронија Ивановића, бившег полициског писара;

за полициског писара треће класе среза ражањског Љубивоја Абдулића, бившег полициског писара;

за полициског писара друге класе среза сврљишког Драгомира Крстића, полициског писара исте класе среза нишавског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза азбуковачког Лазара Кречковића, полициског писара исте класе среза црногорског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза неготинског Јована Алексића, полициског писара исте класе среза мачванског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе начелства округа моравског Драгољуба Јовичића, полициског писара исте класе среза јадранског по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза нишког Ђорђа Павловића, полициског писара исте класе начелства округа моравског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе управе вароши Београда Владимира Костића, полициског писара исте класе среза подгорског, по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза подгорског Луку Петровића, полициског писара исте класе начелства округа подринског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Душана Х. Илића, полициског писара исте класе среза параћинског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза параћинског, Спиру С. Милићевића, бившег полициског практиканта;

за полициског писара прве класе среза орашког, са платом коју је и до сада имао, Јована Илића, писара исте класе среза неготинског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе начелства округа смедеревског, Светислава Пенића, полициског писара исте класе среза неготинског, по потреби службе;

за полициског писара друге класе начелства округа смедеревског Драгутина Поповића, полициског писара исте класе среза орашког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе начелства округа ужичког Милутина Петрашиновића, полициског писара исте класе среза трнавског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза златиборског, Милана Пурића, бившег полициског писара исте класе;

за полициског писара треће класе среза студеничког Драгомира Бурмазовића, практиканта истог среза;

за полициског писара треће класе начелства округа чачанског Милована Радојевића, полициског писара исте класе среза студеничког. — по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза крајинског Драгутина Радовановића, полициског писара исте класе среза зајечарског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза зајечарског Младена Ивановића, полициског писара исте класе среза крајинског, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза звишког Обрена Гавриловића, бившег полициског практиканта, и

за полициског писара треће класе среза темнишког Милана Петковића, правника и бившег судског практиканта.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полициског писара треће класе среза нишавског, Николу Јовановића, полициског писара исте класе начелства округа нишког, по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза деспотовачког, Василија Николајевића, полициског писара исте класе среза беличког, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза беличког, Владимира М. Павловића, правника, судског писара у оставци;

за полициског писара друге класе среза беличког, Аврама Тодоровића, полициског писара исте класе начелства округа моравског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе начелства округа моравског, Мијајла Милићевића, полициског писара исте класе среза ресавског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза ресавског, Чедомира Јевђенијевића, полициског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, — по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза расинског, Милана Цветковића, полициског писара исте класе начелства округа крушевачког, по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза трнавског, Милована Тадића, полициског писара исте класе среза бањског, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, са платом коју је и до сада имао, Александра Грујића, писара исте класе среза алексиначког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза моравског, округа нишког, Крсту Петровића, полициског писара исте класе начелства округа нишког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе начелства округа нишког, Филипа Животића, полициског писара исте класе среза деспотовачког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза нишког, Тихомира Мијатовића, полициског писара исте класе начелства округа нишког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза алексиначког, Радосава Недића, полициског писара исте класе среза кључког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза пољаничког, Михајла Т. Кичића, бившег полициског практиканта;

за полициског писара треће класе начелства округа моравског, Андру Весовића, полициског писара исте класе среза темњишког, по потреби службе;

за полициског писара друге класе среза бањског, Драгољуба Кошутућа, рачуновођу књажевачког првостепеног суда, по молби;

за полициског писара треће класе среза грочанског, Милутина Ж. Јоковића, полициског писара исте класе среза жичког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза жичког, Танасија Танасијевића, полициског писара исте класе начелства округа ужичког, по потреби службе;

за полициског писара треће класе среза кључког, Живка Миливојевића, полициског писара исте класе начелства округа крагујевачког, по потреби службе;

за полициског писара прве класе среза орашког, са платом коју је и до сада имао, Ристу Протића, писара исте класе среза пољаничког, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Војимир Димић, писар прве класе среза копаоничког, и

Петар Марић, писар прве класе среза брзопаланачког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, ставе у пензију, која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Ђорђе Костић, полициски писар прве класе среза беличког;

Тодор Тодоровић, полициски писар прве класе среза нишког;

Адам Адамовић, полициски писар прве класе среза грочанског;

Витомир Денић, полициски писар друге класе среза рамског;

Ђорђе Јотић, полициски писар друге класе среза пчињског;

Живко Павловић, полициски писар друге класе среза расинског;

Периша Бешевић, полициски писар друге класе среза орашког;

Милорад Ивановић, полициски писар треће класе среза моравског, округа нишког;

Михаило Алексић, полициски писар треће класе среза кључког;

Димитрије Стаменовић, полициски писар треће класе среза таковског;

Мијајло Заставниковић, полициски писар треће класе среза златиборског;

Драгољуб Поповић, полициски писар треће класе среза звишког, и

Спира Радивојевић, полициски писар треће класе среза беличког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 28. марта 1906. године Бр. 2769, донето на основу тач. 9. члана 144. Устава, које гласи:

„да се Филип Ковачевић, учитељ из Ужица, родом из Боке Которске и црногорски поданик, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, заједно са својом женом Маром и малолетном децом: Милошем, Сретеном, Зорком, Косом и Олгом, пошто је поднео уредан отпуст из црногорског поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 18. априла 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета, од 11. априла 1906. год. Бр. 3031, донето на основу тач. 9. члана 144. Устава које гласи:

да се Јован Михаиловић, дијурниста у Врању, родом из Велеса у Турској и турски поданик, по молби својој прими у српско поданство заједно са својом женом Настом и малолетном децом Наталијом и Костом, — изузетно од § 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. априла 1906. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окупљеним начелствима и општинама града Београда.

И ранијих, а и последњих избора народних посланика, догађале су се не-

правилности у томе што бирачки спискови нису били састављени строго по закону о изборима народних посланика, с обзиром још и на наређења закона о општинама, која одређују: ко може бити члан једне општине и права и дужности чланова општине.

По извештајима, који су прибављени у своје време о томе: зашто је било неправилности при изради бирачких спискова, дошло се до уверења да су много пута узроци лежали у неисправности органа, чији је задатак био да ове спискове сређују, али је, несумњиво, знатан број нетачних спискова био само због тога, што дотични органи нису били добро упознати са законом о изборима народних посланика.

Да би се избегле оне неправилности, које долазе с простог незнања и неразумевања, јер је намерне злоупотребе лакше сузбити на евенгуално и казнити, ја сам нашао за потребно, да у смислу наређења чл. 22. изборног закона скрећем пажњу општинских судова на законске одредбе, које говоре о саставу ових спискова а и на још неке, чије ће ближе познавање бити од користи општинским часницима, као и онима, који ће имати да суделују у избору посланика ма у коме својству и функцији.

По чл. 20. и 21. закона о избору народних посланика, свака општина мора имати по један неазбучни и два азбучна бирачка списка.

Азбучни спискови праве се на основу неазбучног.

По ставу трећем чл. 20. у неазбучни бирачки списак, који се прави на основу пореских књига, уписују се сви чланови дотичне општине, које није изузео чл. 10. и 12. овога закона.

По члану, пак, 10. овога закона и чл. 84. Устава земаљског, први од услова да неко има право бирања посланика јесте тај, да је рођени или природни Србин, или друкчије речено да је српско држављанство стекао путем рођења или редовнога преласка у српско поданство у смислу Височајше уредбе од 2. маја 1844. г. ВБр. 639; оне од 20. јануара 1860. г. ВВр. 171 и § 44. грађанског закона.

Према томе, који год није српски поданик у смислу поменутих законских наређења, он не може ући у неазбучни бирачки списак, без обзира на то, што је пореска личност једне општине, а по себи се разуме, кад га у овоме списку нема, да не може ући ни у азбучни бирачки списак, као год што у бирачке спискове не могу ући ни она лица, која нису чланови дотичне општине у смислу чл. 15., 16., 17. и 18. закона о општинама, јер се по чл. 20. става трећег изборног закона у бирачке спискове уписују само чланови дотичне општине.

Изузетак од овога последњег чини се само у случајевима чл. 55. закона о изборима народних посланика.

Иза ове пажње, која се има поклонити изради спискова у томе, да страни поданици не уђу у бирачке спискове, треба нарочиту пажњу обратити и на наређења чл. 12. изборног закона, да у списак не

уће које од лица, коме је одузето право бирања посланика, као год што треба пази и на то, да се учине све исправке, којима има места у смислу чл. 26., 27., 28., 29., 30., 31. и 32. овог закона.

Кад се, дакле, поклони нарочита пажња, да у бирачке спискове не уђу страни поданици и лица којима је одузето право бирања, а с друге се, омет, стране учини све што треба, да уђу у спискове сви они, који на то имају права, онда бирачки спискови не могу бити повод изборним неискправностима.

Овако уредно и на време (чл. 101. и чл. 23. изборног закона) састављене бирачке спискове, општински судови треба да закључују онако, како је прописано чл. 22. поменутог закона и означено на формуларима под I 1 и 2 стр. 60 и 61 закона, па да их на време шаљу на потврду првостепеним судовима у смислу чл. 23. истог закона.

Потврђене спискове треба одмах ставити на углед грађанству у смислу чл. 24. и то обзнанити у смислу чл. 25., чл. 102. и 103. изборног закона.

После учињених исправака, ако ових буде било, има да се изврши коначно закључивање спискова у смислу чл. 32. и 105. овог закона.

После ове дужности општинских власти док састављања бирачких спискова долази и онда да у смислу чл. 58., 60. и 108. става трећег изборног закона, на начин тамо прописан, одреде по једнога одборника који ће ући у састав бирачког одбора, и заменика, који би заступао одборника ако би овај био спречен.

Даље, поред дужности, да на време траже, сређују и чувају изборни материјал, да на време а у смислу чл. 56. (варошке општине) обзнане место где ће се гласати и зграду у којој ће се гласати, и општински судови и полицијске власти дужне су да пазе, да не повреду наређења чл. 3. изборног закона, који говори о позиву бирача од стране власти, и то за све време које предвиђа чл. 99. овог закона.

Не треба заборавити, да се на време изврше и наређења чл. 57., јер се зна, да су многа дворшита општинских судову незаграђена.

Као што сам и напред нагласио, ја ове напомене чиним општинским судовима у тој тежњи, да не би из непознавања закона и ненамерно учинили грешке и пропустили неке дужности, те тако довели и правилност избора у питање и себе до одговорности, и позивам начелство да им ово одмах достави.

Ако би и преко овога била потребна каква обавештења, начелство ће их и само дати у границама закона и своје надлежности, или тражити накнадне упуте од мене.

Што се тиче повреда законских које би свесно и намерно биле учињене, за њих су прописане законске казне, и ја ћу се постарати, да за сваку такву кривицу по-

тражим код надлежних судова законску заштиту, у границама моје надлежности.

ПБр. 8.674
22. априла 1906. год.
Београд.

Министар
унутрашњих дела.
Стој. М. Протић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

ТАЈНА ПОЛИЦИЈА (из Тасиног Дневника)

(СВРШЕТАК)

45.

Неколико пута бивало је случајева, да се је по појединим страним послаништвима у Београду, сутра-дан причало, шта се је прошлога дана десило у краљевом двору; каква је распра била између краља и краљице; како је који министар, добро или рђаво примљен; шта је краљ казао овоме или ономе великану, генералу и т. д.¹⁾

Било је случајева, да се чак напољу знало, шта је у тајној министарској седници решавано.

Краљ се на то јако љутио, али како је то изашло — у траг се није могло ући.

Једном је у београдском граду у канцеларији армиског генерала, Краља Милана, држана поверљива седница о неким војним пограничним питањима.

За послове, свршене на тој седници, знало је само четири, пет лица, све је држано у строгој тајности, али већ сутра дан један од страних посланика, биће баш барон Х., посетив министра спољних послова, нашао је разлога, да се распита о постојању донете поверљиве одлуке.

То је, наравно, изазвало запрепашћење у двору и министарском савету; али се при свем трагању није могло ухватити, ко је тајну одао.

Разуме се, странци добро плаћају. И са тога добијају што захеле. За поједине поверљиве извештаје из краљева двора давали су по хиљаде динара. Један само извештај у српско-бугарском рату плаћен је 4000 динара.

Још узмите оно њихово интересовање за оне догађаје и прилике, које су се низале у данима српско-турских ратова, или у припреми српско-бугарског рата; у доба брачне распре Краља и Краљице Наталије, абдикације Краља Милана; у спреми жељидбе Краља Александра; у сазнању догађаја двадесет девог маја, о пословима комита; или баш последњих дана у ствари српско-бугарске уније и т. д.

¹⁾ Та проливиност на српском двору, која се је сигурно прочула и далеко ван граница, дала је, ваљда, повода и царско-руском министру *Певеу*, да се у јесен 1900. год. за ову ствар заинтересује. И за те послове био је један део мисије познатог генерала *Грабоа*, шефа руске тајне полиције, са којим сам имао службених веза по нарочитом налогу Краља Александра. Него о томе свему у засебној књизи мога *Дневника*.

У свима овим приликама биле су тачно о свему упознате и стране мисије. А у неким случајима понеке од њих преко својих људи и суделовале су.

Оно, истина, више пута томе им иде на руку и наша — наивност. Ми смо детињасто поверљиви. Праве добричине.

У другим земљама у послове шифара министарства спољних послова, у послове генералштаба, државног књиговодства и у опште у поверљиве одсеке, пуштају се само домородци са скроз исправном и савесном прошлосту, а у нас за важне мисије и поверљиве послове, узимају се људи не само са стране, више пута сумњивих особина, него чак и они, који нису ни српски поданици.²⁾

46.

— Краљ се јутрос страшно љутио када сам му казао рапорте — рече ми једнога дана управник Београда, вратив се из двора.

— Зашто?

— У квартовним рапортима нема, да је војни капетан Милошевић прекрсио у једном друштву, у „Позоришној кафани“, по десети пут тражио, да му се свира руска химна.

— То доиста није јављено ни с које стране...

— Јест... Али је јуче *гроф К.* био код краља, па му онако у разговору поменуо и тај случај. Ми не знамо, а *К.* зна.

— Зна, молим вас, јер он има своју тајну полицију. Ја сам вам то увек доказивао...

— Него да извидите ту ствар.

— Сад ћу одмах...

И испитамо цео догађај.

Доиста, онако је било, како је гроф *К.* казао. Свирана је руска химна. И то по неколико пута, али у пркос неким странцима, трговачким агентима, који су узастопце, једно за другим, захтевали — *Wacht am Rhein...* Члан Варошког кварта није ништа сазнао, али цео догађај агенти посланика *грофа К.* тачно су рапортирали своме шефу.

И, наравно, то је било јако наљутило Краља Милана, који је и иначе мрзео све што је — руско...

47.

Једне године, једнога вечера, пала је једна доста незгодна реч извеснога министра.

За њу сазна један страни посланик. И првом приликом саопшти је Краљу Милану, кога то јако изненади.

Краљ се заинтересује за ту ствар. И нареди, да се на сваки начин извиди.

²⁾ Колико се је краљ осећао несигуран у људима, нека послужи и овај пример. Биће у 1886. год. Краљ Милан имао је да се увери о неким тајним пословима доле на Дунаву. За ту мисију избере једнога, по пореклу Немца, иначе доброг официра у нашој војсци. Саопшти му задатак, Краљ Милан је у њему полагао овако наду: Господине капетане... Не заповедам вам као ваш краљ, да то вешто и сигурно изведете, него замислите да вам ово говори немачки Цар Виљем и да он од вас овај посао захтева!!!

Како је то било?

Онде, где је данас она велика зграда за водовод и општинску инжињерију, пре неколико година, у добу када се ово догађало, била је једна омања кућица, која је пред собом имала велику, пространу банту. Ту кућу држао је онда под кривију пеки Тома, звани „Хофлиферант.“

У Томином стану била је девојка ванредне лепоте и велике интелигенције. Звала се Јелена, родом из Бечкереча. Била је из добре куће, али је несретно превари некакав хусарски капетан. И она немогући поднети срам, — тумарне у свет.

Тако је дошла у Београд. И ту западне господи за око. И министри су људи. И не један пут бивало је, да су на чају и уз свирку клавира код ње остајали и два министра — оба позната бонвивана...

На томе месту међу собом водили су и разне разговоре. Ту је, разуме се, несретно пала и она реч, која је после Краљу Милану достављена.

Лена Јелена, дакле, и њен газда Тома били су у служби — страног посланства.

То ми је, не сасвим отворено, али онако прећутно признала и сама Јелена, када сам је, после кратког времена, противу њене воље, али по захтеву њене породице, морао упутити њеном стрицу, онда градском капетану у једном од важнијих места у доњој Угарској.

48.

Пре неколико година посланик *T.* по налогу своје владе обратио се нашем министарству, да му се изда некакав Стеван Бошњак, за кога је у ноти стајало, да је учинио бајаги некакав злочин у Босни, па отуда побегао.

Министар унутрашњих дела прими ноту и нареди званично тражење.

После пет, шест дана долази барон *T.* у министарство и жали се министру, како се у Србији неће искрено да ради.

— Како, молим вас? — пита га министар.

— Па ето како. Ономад сам предао моју ноту за Стевана Бошњака..

— На ми смо одмах наредели потеру.

— Јест... Јест... Званично, — осмехну се барон, али сте приватно поступали друкчије. Моја је нота у вашем министарству заведена под № 4850 и истина по њој дали сте ваш распис, али кратким путем послали сте човека у Гроцку. Тамо је Стеван био у царинској служби. Поручили сте му, да се одмах оданде укљони тамо негде, у књажевачки округ, да га распис не нађе.

Министар се нашао у невољи. Како да се брани.

Посланик барон *T.* имао је дакле своје поверљиве људе и у самоме нашем министарству.

А већ је позната ствар, да суседна влада добро плаћа своје агенте по Србији, да пазе на све Бошњаке и Херцеговце.

Да је пак њена потајна радња развијена у нас у великом размеру, може да нам послужу као доказ она исповест по-

знатога Емила Касумовића, која је лане изашла на јавност: прво у „*Deutsches Volksblatt*“—у, па онда одатле преведена у једном београдском листу.

Осем тога, са истога места, пре неке године пућено је *C. J.*, сараднику једних београдских новина, 30 дуката месечно, само да не доноси у свом листу чланке о Босни и Херцеговини. Као што нам је позната и ружна појава, да је једно београдско уредништво примало редовни месечни хонорар из — посланства једне суседне државе. А да опет за једним суседима не желе да изостану ни други — доказ нам је појава њиховога листа усред — српске престонице.

49.

У Београду ћете, као оно тамо на западу, чешће наићи на „добре људе“ приватнијере, или бајаги трговачке агенте, који ништа не раде, немају капитала ни иначе доходака, али лепо живе.

За чудо, што се оваки људи много интересују за све наше прилике, па и много симпатишу официрима, чиновницима из министарства и т. д. Друже се са њима, зову их к себи, у своје домове, да се забаве и т. д. И како су одани земљи, у којој су, чешће се распитују о приликама у двору, о раду у министарству, о војним набавкама, о војној спреми, о распореду, о војним симпатијама, о стању државне касе, о њеној готовини и т. д.

У полицијским круговима познат је случај, да је један страни војни аташе потпуковник *П.* на извесну кућу у Београду трошио месечно хиљаду динара.

У тој кући приређивано је сваке недеље *соаре*, на које су долазили наши начелници министарства, секретари, књижевници, официри итд.

У томе друштву водила се је реч о свима нашим дневним догађајима, претресана су сва друштвена питања онога времена, чула се је многа и многа поверљива ствар. И дотично страног посланство није имало ни најмање разлога зажалити на новац, који је на ове „српске вечери“ издавала.

Тако исто није надлежним круговима остао непознат и случај: да је једнога дана на писаћем столу једног страног министра виђен оригиналан рапорт једног нашег војног команданта. Као што је тако исто познато, да је за време српско-бугарског рата једна страна гвожђарска фирма *K. и кома.*, која је била под заштитом једног страног посланства, *грофа Б.* држала у својој радњи једнога помоћника под лажним именом; а после се је искључило, да тај калфа није био нико други, до главом генералштабни бугарски капетан — *П....*, који је бајаги ради експедиције ескапа свога принцепала, свакога дана излазио на београдску станицу, али у ствари ту редовно бележио: колико се возова са колико војника и материјала на границу испраћа.

50.

Страни генералштабни официри, разуме се под лажним именом и разним

изговорима, чешће путују по Србији, те кришом бележе и крокирају, што им за њихове послове треба.

Када им се свиди, они се гурају у масу и увлаче се међу ниже редове, само да приђу ближе касарнама и војницима.

Познат је случај, да је један страни официр *J. J.* више од године дана као цекар провео у Србији. Са корпом у руци крстарио је по београдским улицама. А из Београда ишао још и у Крагујевац, Ваљево, Ниш и Зајечар — све као вредан продавалац земичака и переца...

На крушевачким маневрима, поред званичних представника, страних војних аташеа, било је и њихових војних агената, који су се увлачили у војску, мешали се међу наше војнике и сазнавали оно, на што су упућени били.

Један од ових агената казивао је после у поверљивом рапорту не само број војника на маневрима, њихове разговоре и расположење у догору, њихово снабдевање храном и муницијом, него је знао још испричати и колико је пушака и војног одела по војним магацинима у резерви остало....

Пре неколико година један страни војни аташе, *уковник Д.* путовао је по Србији. Тако је дошао и у ужички округ. У пратњи окр. начелника *J.* заједно у колима, возили су се друмом између Кошерића и Ужица. Када је било у близини негде око Беле Цркве начелник заповеди кочијашу, да тера друмом, који се туна одвајао у десну страну.

— Немојте, молим вас, господине начелниче, тим путем — рекао је уковник *Д.*... — тамо имате речичу, а на њој немате моста, па ћемо се научити са прелазом.

И онда се крену левим путем.

Када је начелник после испратио свога госта преко Љубовије у Босну, вратио се нарочито на место да се увери. И било је доиста онако. Страни војни аташе знао је дакле и за речичу, и да на њој моста нема и да је прелазак туда отежан.

51.

Међу агентима страних мисија у Србији, увек је споразум и слога, да се нашкоди српском имену и српским интересима. У томе се они узајамно помажу и допуњују.

Сетимо се погибје оне четице Срба, која је у мају преклањске године онако храбро и славно изгинула на *Четирицу*, на домаћају српске границе.

Србе је уходио један агенат суседне нам државе.

Када је похватио спремину, број људи и време преласка, рапортирао је о томе из Врање своме посланику, а овај брже боље известио је о томе свога колегу, посланика друге нам суседне државе.

И несретни Срби били су дочекани, опкољени и уништени — да им се ни трага не зна. Али је и наша дипломати добро наградио учињену му услугу од стране агента пријатељског му колеге....

52.

Не можемо пропустити, а да овде не поменемо још и ово.

Немачки и аустроугарски поданици, када су на страни, у дужности им је, управо дресирани су на то: да чим што важно сазнају одмах трче у своје посланство и тамо о томе рапортирају.

Од те дужности нису ослобођени чак ни они, који су у српској државној служби и на издржању српске државне касе!

Јест, толико тера немачко-аустријска дисциплина!

Ми имамо забележених неколико таквих случајева. Али за сада да вам изнесемо само један.

Ко је био на претресу прекога суда за *ивањдански атентат*, а ми смо га за све време редовно пратили, могао је слушати исказ *P...*, немачкога поданика, који је чак имао службу у нашој *војној академији*.

Тај сведок на своме испиту казивао је: да је седео на пољу пред кафаном *»Српска Круна«*, да је чуо пуцањ, да се је са стола дигао, да је онда видео атентатора *Кнежевића* како је нагао бежати оном пољаном на ниже ка хотелу *»Националу«*, како се је свет сакупио; како је видео Краља Милана итд. — на онда сведок завршује:

— После сам онога часа отишао немачкоме посланику, чије сам државе поданик, и о свему му тачно о овоме атентату на Краља Милана рапортирао!

Јесте ли га чули! Он не иде српској власти, која га издржава, да јој помогне у истрази атентата, него трчи на рапорт право своме — *барону Векер-Готеру!*....

Из ових неколико примера, које напред набројасмо, може се оценити, колико велику и како вешту акцију наших власти морамо ставити у борбу противу оних, који у самој Србији раде на штету њених животних интереса.¹⁾

¹⁾ Наравно свака се држава у првом реду брине за своје интересе. Не може се замерити нашим судијама, што се на све могуће начине старају, да за своје циљеве послове у нашој земљи удељивају. Нити нам они могу бити криви, што ми нисмо у могућности и спремни, да им у томе на пут стајемо. Када би то били ми би их хватали на сваком кораку по Србији. Али далеко су од наших власти толике способности. Оне јадне више пута немају ни те чак најобичније пажње: да познају и саме стране посланике у Београду.

Кнез Р. заступник једне европске велесиле, дотеран је једне ноћи испред Двора у полицију као обична скитница. Секретар посланства друге велесиле М. допраћен је са Калимегдана у главну полицију, јер је био сличан једном Русу, за којег је постојала потера, да је једној руској грофици макао неке велике суме новаца. Барон Х. заступник једне суседне нам државе, држан је читавих по два сахата да са неким циганином дрежди у ходнику варошкога кварта, јер га није познавао старшина квартални. Гроф К., страни посланик, имао је једном мајер да се не пусти у двор, јер га није познавао члан, који је на томе месту ради реда одређен. Већ три године нема Енглеска свога посланика у Београду, али ипак зато један комесар редовно је јављао у рапорту Управнику Београда: како је енглески посланик био на обданици у Земуну и вратио се!!! Аустријски престолонаследник ерцхерцог Фердинанд већ је два пута винокнито био у Београду. Ишао је по граду и вароши, а наша полиција о томе ни појма није имала. Бугарски кнез тера толико, да хоће по неки пут и да нам се насмеје. И у пролазу кроз Србију јавља

А сада долази на ред, да покажемо на који се начин у нас одговара оној дужности: да се сачува живот поглавару државном.

53.

Ми, Београђани, често смо имали прилике да гледамо познате призоре по улицама.

Краљ хоће на прилику, у цркву. На један сахат пре његова изласка из Двора маса писара и жандарма поседне све оне улице, куда ће владалац проћи.

Чиновници из квартова напусте све послове у канцеларијама. Батале се и хитна кривична ислеђења и хитна извршења забрана и све друго — па се ухвате сва она раскршћа од Двора до Саборне Цркве.

Ти су крајеви вароши за оно време потпуно интернирани. После оне црвене капе, она звека сабаља и тесака, она журба полицијских органа, оно до зла Бога неумешно, бајаги строго понашање, де-примира свакога озбиљнога човека. Право рећи изазива у њему некакво незгодно расположење, али увек и — осуду.

Па што је баш главно — таквом се бригом за сигурност владаочеву никада ништа није постижавало.

Ено живих примера.

Илка је поред редова жандарма ушла у цркву са пуним револвером у руци, а *Кнежевић* је пуцао на Краља Милана три пута на месту где су тада на поредку била два три — позорника.

До душе оваква је практика, како је изнесмо, уведена у Турској. Њоме се служе, истина, и татарски канови — али зар је један њихов поглавар изгубио главу баш у сред оваке пажње њихових чувара . . . . .

Колико смо остали примитивни у бризи за чување поглавице државног — још смо гори у бризи за одржање личне и имовне сигурности у земљи.

54.

Службени податци, тврде да се сада у Србији дешава годишње на **522** убиства и **318** покушаја убиства;²⁾ па онда **142** разбојништва и **2324** опасних крађа. На сваку опасну крађу додајте само *пет* простих, колико се најмање може узети, па ће изаћи годишње на **16.620** простих крађа.

То су ужасни бројеви!

Дозволите, молим вас, један мали рачун. Европа броји 380 милијуна становника.

По статистици професора *Етингена* у Европи се дешава годишње на **10.000** убиства.

се као *руски цуковник Аников* с прагњом. И ако Кобург, као што је познато, готово сваког месеца путује кроз нашу земљу, — у рапорту се јавља, да је доиста прошао Аников. У пролазу кроз Аустрију, прегледали би му све куљере и прибележили говоре што је имао са својим прагњоцима. — У Србији наше највичине нису се потрудили, да му бар лице упознају. И пуно оваквих специјалитета српске аљкавости, неумешности и неспособности.....

²⁾ По Статистичком годишњаку било је у Србији 1900 г. 282 убиства. У прошлој години 522. Дакле само за *пет година* убиства су готово *дуплавала!*

Србија има $2\frac{1}{2}$ милијуна становника. У Србији се дешава 840 убиства (и покушаја убиства).

Поделите те цифре. Срачунајте проценат, који пада на Србију. И слика морала нашега народа испашће страховита.

Наш државни буџет — поменули смо у нашем напису *Кобни бројеви*, — расте из године у годину. Неки вичу: да је то зло за земљу. Други опет са својих разлога доказују, да је то напредак.

Али има још један буџет, рекли смо, који у нас из године у годину све више расте. То је буџет злочина. То је буџет робијаша и губилишта. Ах... како би се радо примили дефицити у овоме буџету. Камо лене среће, да овде подбацује цифра оних, који иду за колац или у робијаше.

Загледајте у државну статистику, или питајте, па ће вам се одговорити: да су казни заводни препуни, да из године у годину све више долазе, и да се више нема где затварати.

Још само да вам кажемо и то: да је ово-тек онај мањи број злочинаца — оних ухваћених. Онај већи контингент остао је и после извршених злочина у слободи, да и даље убија, пљачка, вара и краде. Јер треба да знате: да се од *стотине* извршених казнимих дела у нас ухвати једва *тријестина*. Све се оно остало измигољи оном *»живом трагању«* власти.

Појава је доиста толико важна и за наш државни опстанак убитачна, да она треба у што већој мери да заинтересује све нас, а нарочито оне факторе, који су позвани и могу, да овом злу на пут стану.

55.

Наша се белешка већ ближи крају, јер о нашој *тајној полицији* немамо шта много да кажемо.

До пре двадесет година у Србији се није имало ни правога појма о тој установи. Све што је покушавано и рађено — било је примитивно. Неколико преобучених жандарма вршило је службу агента.

До душе, на то се онда ни пара није давало.

У оно доба, под *Радивојем Милоковићем*, цео буџет на поверљиве цељи износио је само — **5000 динара**. То је било свега и за престоницу и за целу Србију.

Тек са увођењем нових Устава добила је и рубрика на *поверљиве пословне* своју важност. Слободе су, вели се, увек скупље. И већ данас у државном буџету *диспозициони фонд* располаже са сумом од **1,375.000 динара**. Поред тога министар полиције има **45.000 динара**. И обашка опет, министар војни **20.000 динара**.

И ако. Ко хоће да има добру полицију, мора је и платити.

Бугари троше и више. И за то су увек о свему обавештени боље од нас. Њихов министар полиције има **200.000 дин.** на расположење. И осим тога, опет кнез бугарски има своју засебну — *дворску тајну полицију*, која стоји под непосредном управом самога двора.

Само да се разумемо. Кад кажемо не треба жалити паре на полицију — ми увек

ту мислимо ону савесну, поштену установу. Онакву, какву је имају оне државе на Западу.

Никако ону полицију, која ће се бавити партијским пословима у корист владе и владиних људи; ни ону која ће удељавати подвале, интриге, поштеним људима пакovati кривице и изазивати догађаје и прилике, штетне реду и миру у земљи.

А модерна, добро уређена тајна полиција треба нам данас више него у раније доба.

Наши непријатељи бацаће сада више него до сада грдне суме из својих диспозиционих фондова, само да нас спрече у нашем националном, моралном и материјалном напредовању.

Њихови људи, вешти и упућени на свако зло наше, размилени су се међу нама. Онако вешти и умешни, они су се увукли у све слојеве нашега друштва и улазили у сва наша друштвена и државна питања.

Зато их треба пратити и хватати у нашој средини и са поштреним законом о шпијунима изводити их пред судове.

После тога, као што смо на једном месту већ помињали, за све већом цивилизацијом долази и све тежа борба у друштву.

Са развијем културе расте и број људи, који на једном простору заједнички живе. Што је опет више људи, то је међу њима и већа борба за опстанак. Живот је тада и појединцу и породици све више отежан. У тој онда борби јавља се често жудња: да се прекораче оне границе, онај ред и поредак, који је друштво себи поставило.

Томе додајте оне велике разлике између богаташа и сиромаха, између образованих и необразованих; између оних, који су сити свачега, и оних који немају ни најнужнијих потреба.

Па онда узмите и ону грдну навалу странаца, нерадника и злих људи, којима су јевтина и убрзана саобраћајна средства олакшала долазак к нама. Већ данас дошљаци дају 80% притвореника у престојничким апсанама.

И онда није чудно што криминалитет расте. Криминални случајеви јављају се и дешаваће се не само учестали, него и све заплетенији, вештије извршени. Данас Београд има да покаже све оне врсте злочина, које дају Париз, Беч и Берлин.....

И онда за превентивне мере противу злочина и у опште друштвених зала, што управо и треба да је једна од главнијих дужности полицијским властима — нама требају *сарматски, вештији, за то нарочито дресирани људи*. У толикој истој мери и за хватање криваца и изналажење кривичних дела, када су се она, по несрећи, већ догодила.

Па најзад треба заштити боље и самог поглавара државног. У опште се зна, да више пута, као што напред на једном месту поменусмо, живот владоца, стоји у тесној вези са опстанком саме државе. Чак његова смрт може бити и фатална по њену будућност.

Не треба дакле ни њега оставити и даље случају, да му се свакога часа живот, као оно тиди на грани, може угасити једним обичним пуцњем.

Да завршимо наше белешке.

У њима су, мислимо, изнети довољни разлози, објашњени, колико се могло, примерима, све то у намери, да скренемо пажњу надлежним факторима, те да се и у нас једном приђе озбиљним реформама наше полиције у духу модерних установа, онако, како она већ постоји тамо на Западу.

О надлежности за решење питања о правилности или неправилности избора, за окружне и среске посланике.

Ово је истакнуто питање било и предмет дискусије у Народној Скупштини, поводом интерпелације због избора окружних посланика за округ крушевачки; а и један од дневних листова навео је, кад је донео извештај са седнице скупштинске, на којој се ово питање расправљало: да је закон такав донет, да се не зна, ко је за решење по жалбама надлежан.

Као потпуно незаинтересовани, третираћемо ово питање, без обзира, да ли ће се закључак, до кога ћемо доћи, допасти овој или оној страни, која је била ангажована у овом питању. Намера нам је, да у овом питању принесемо једну малу, незнатну свеицу, не би ли колико толико допринели расветлењу овога питања, те да и друге ангажујемо за то у овом часопису. Како је закон о уређењу округа и срезова нова ствар у примени код народа, и како је уведен у прошлој години у живот, то је дужност свију, а оних који га примењују, на првом месту, а по том и сваког грађанина, да се бодро стара, да се све одредбе врше строго у духу закона, како се бар намерно, неби изигравале поједине одредбе, на штету правичности и доброг гласа са којим је примљен и дочекан овај закон.

Два се законска прописа налазе у закону о уређењу округа и срезова, која решавају ово питање и то члан 69. и став трећи чл. 75. овог закона. Исписаћемо оба законска прописа. Члан 69 гласи: *„Жалбе на избор чланова окружне скупштине, подносе се непосредно Државном Савету, у року од пет дана. Решење Државног Савета о избору извршно је.“* Трећи став чл. 75. гласи: *„окружна скупштина бира из своје средине три члана верификационог одбора, за преглед посланичких пуномоћија, који на основу изборних акта, прегледају пуномоћства, и подносе писмени извештај скупштини о правилности избора изабраних посланика. Окружна скупштина решава о правилности избора, а за десет дана наређује нов избор на место онога посланика, чији је избор уништен као неправилан.“*

Кад се прочитају оба ова законска прописа, неоспорно долази се до тога закључка: да изборе посланика за окру-

жну скупштину може да одобри или да уништи и Државни Савет и окружна скупштина сама. Настаје питање шта је законодавац хтео са овом двојном надлежношћу? Је ли могуће, да је он у једном законском пропису истакао једно начело, а у другом пропису друго, које оно раније потири? Да ли су ова два законска прописа у противности један са другим, и да ли један другог искључује? Баш у толикој мери, тешко је то и на први поглед препоставити. Дух и смисао оба ова законска прописа је тај, да један другог не искључује. Оба су она, на том месту потребна била, да се унесу у закон. Да то докажемо морамо поћи мало издаље. По чл. 144. Устава тач. 4. Државни је Савет дужан: *„да доноси завршна решења о жалбама, које се тичу избора за окружне скупштине и одборе и општинских избора.“*

Законодавац приликом доношења закона о уређењу округа и срезова, морао је, да унесе у њега чл. 69. јер је тиме унео само уставно начело изражено у чл. 144. тач. 4. Устава, да да сваком бирачу право, да изјави жалбу Државном Савету на избор окружних посланика. Да та одредба није унета, закон би био противустанован и тиме би се огрешио о уставно начело тач. 4. чл. 144. Устава. Избори окружних посланика, врше се по одредбама закона о општинама. Поступак је о томе једнак — чл. 62. закона о уређењу округа и срезова. Приликом избора могу се десити разне неправилности у зборској радњи и целокупној изборној, или само у појединим деловима. Сваком бирачу закон даје право на жалбу највећој административној инстанцији Државном Савету.

Али, шта да се ради у оном случају, ако доиста има неправилности у радњи изборној, а нико од бирача није изјавио жалбу Државном Савету? Законодавац се и за то постарао и донео је одредбу у чл. 75. став трећи закона о уређењу округа и срезова и даје право, а у исто време ставља у дужност окружну скупштину, да она, приликом верификовања посланичких пуномоћија, решава о правилности избора, али, како се тамо вели: *„без учешћа посланика, чији је избор верификациони одбор у извештају огласио за неправилан.“* То је последица како оних захтева, да се реши питање о правилности избора где нема жалбе, тако и оних самоуправних прерогатива, које је законодавац дао окружној скупштини, као аутономној самоуправној установи изједначавајући је у том погледу са Народном Скупштином, која сама решава о избору народних посланика. Али, законодавац није могао имати намеру нити донети такву одредбу у чл. 75. да скупштина решава *и по жалбама појединаца*, јер таква одредба косила би се са тач. 4. чл. 144. Устава и не би као противустварна имала обавезне важности за грађане, јер би се њоме директно Устав вређао.

Ето због тога смо навели, да су оба законска прописа, која говоре о надлежности и Државног Савета и окружне скупштине, неопходно потребна била, да се у закон унесу.

Сад је потребно да видимо у чему се састоји разлика приликом примене ове двојне надлежности. Битна је разлика и обележје надлежности решавања Државног Савета та: 1) жалба од стране приватног лица, снабдевена прописном таксом. Где нема жалбе од стране приватних интересованих лица, Државни Савет никад не узима иницијативу, за решавање по званичној дужности оваквих случајева. 2) Рок од пет дана од дана избора. Жалба се подноси Државном Савету непосредно — чл. 69. закона. Ако жалба није поднета у законном року, Савет је одбацује као неблаговремену.

Карактеристика и битно обележје надлежности окружне скупштине у томе је: 1) што окружна скупштина сама по својој иницијативи — по званичној дужности, решава о правилности или неправилности избора за окружне посланике. Закон њој ставља у дужност у чл. 75, да први посао, кога има на првом састанку по избору да предузме, да претходно види и утврди, чији се избор има одобрити а чији уништити. Како би се овим утврдило, ко има право да пуноважно решава у скупштини, а ко су оне они, чији су избори неправилни и као такви имају се уништити. 2) Окружна скупштина не решава ово тачно у року, чији би број дана тачно и прецизно означен био. Јер поред редовног сазива на дан 30. септембра по чл. 70, може се сазвати у ванредан сазив по чл. 71. у вези са чл. 13. и 15. закона. Овде би се могло поставити ово правило: да окружна скупштина решава питање о избору посланика, на чији избор није изјављена жалба Државном Савету, на првом редовном састанку после избора, који рок зависи од редовних или ванредних прилика, кад би управне власти нашле за потребно да скупштину сазову и пре редовног сазива.

У пракси би се могло појавити неколико питања. Да третирамо бар ова: 1) може ли скупштина решавати приликом верификовања посланичких пуномоћија, о правилности онога избора, кога је Државни Савет оснажио? По нашем мишљењу не може. Јер кад је једна највиша административна инстанција нашла, да су приликом избора испуњене све законске форме, сви услови потребни за правилност избора, онда скупштина нема шта да решава о томе, већ само верификациони одбор да поднесе скупштини одлуку саветску уз остала извешћа, и скупштина прима то к знању и избор сматра за правилан. То се јасно види из тач. 4. чл. 144. Устава, који ставља у дужност Државном Савету: „да доноси *заверина* решења о жалбама које се тичу избора за окружне скупштине“... у изразу „*заверина*“, огледа се јасно да је после одлуке саветске ствар дефинитивно расправљена.

Што важи за редовне изборе, то важи и за накнадне, ако се за време трајања четворогодишње периоде упразни посланичко место у окружној скупштини, и то како у погледу жалбе од стране појединих гласача Савету, тако и у погледу верификовања од стране саме Скупштине, по званичној дужности.

2.) Како се има разумети став трећи чл. 64. закона последње алинеја, који гласи: „сва изборна акта послаће бирачки одбор окружној скупштини на три дана пре њеног састанка“. Ова се законска одредба има тако разумети, ако од дана избора, па до на три дана пре састанка скупштине, нико од бирачког одбора није тражио акта за испошљај Државном Савету, онда их бирачки одбор шаље скупштини на три дана пре њеног састанка по званичној дужности. До овог рока бирачки одбор дужан је акта послати Савету по жалби по изричној наредби чл. 69. закона, који не долази ни у какву колизију са чл. 64. истог закона.

3.) Може ли бирачки одбор одговарати, ако не може послати акта окружној скупштини на три дана пре њеног састанка због тога, што су акта раније послата Државном Савету, другим речима, може ли у томе бити повреда дужности казнима по чл. 160. зак. о уређењу округа и срезова? Апсолутно бирачки одбор у том случају не може одговарати, јер што акта нису пред скупштином, то је дело Државног Савета, који опет нико не може одговарати, за то, што на време није решио питање по жалби.

Узгред можемо напоменути, да је овде Савету, остављен прилично дуг рок од месец дана по чл. 68 и 70, баш и кад би се претпоставио случај, да се изјаве жалбе на све изборе окружних посланика у целој земљи, којих жалби у том случају може бити нешто више од сто и рок од месец и по дана и сувише је довољан. Међутим, најновијим изменама у закону о општинама, овај рок за разматрање по жалбама на изборе општинских часника, којих може бити више од хиљаде, остављен је краћи — од месец дана.

Не би било без интереса видети, како је у погледу надлежности за разматрање по жалбама било за време првог самоуправног закона о уређењу округа и срезова од 1. јула 1890 год., донетог за време устава од 1888 год. По овом закону, гласање није било непосредно као данас, већ посредно по чл. 32. истог закона, осим општина варошких које су имале права на бирање посланика, у којима је било непосредно бирање. За све остале општине важио је принцип посредног бирања, преко кметова и одборника дотичног среског изборног скупа. У овом ранијем закону помиње се у чл. 43. који одговара садањем чл. 75 закона, да окружна скупштина разматра — ништи или одобрава изборе за окружне посланике. Ни једне одредбе у ранијем закону нема, да се жалбе изјављују Државном Савету од стране појединачно, како је то предвиђено у чл. 69. садањег закона. То је онда по свој прилици изостављено, да се таква одредба унесе у закон о пословном реду за окружне и среске скупштине, по чл. 45. поменутог закона, који је закон такође имала донети Народна Скупштина, да ускоро није укинута и сам закон о уређењу округа и срезова, услед измењених политичких прилика. Међутим, у уставу од 1888. год. за време кога је донет закон од 1. јула 1890. год. постоји

иста одредба у чл. 144 тач. 4. која се налази и у садањем уставу, и у том погледу важила су иста правила, која и данас важе.

Да учинимо једно упоређење између садањег закона о уређењу округа и срезова и оног ранијег од 1890. Чланови 90, 122 и 157 садањег закона, овлашћују Министра унутрашњих дела, да по решењу Министарског Савета и одобрењу Државног Савета, пропише поступак — одредбе о пословном реду у окружним и среским скупштинама и одборима. На много друкчијем становништву стајао је законодавац у закону од 1890 год. који је у чл. 45. ранијег закона доноси ову одредбу: „Народна ће Скупштина, на предлог Министра унутрашњих дела, донети закон о пословном реду за окружне и среске скупштине, на првом редовном сазиву своје“.

Кад се у истини жели, да се окружна и среска самоуправа што јаче укорени у нашем народу, онда садањи законодавац није требао оставити ову власт Министарском Савету — извршној власти, на штету принципа поделе власти, већ је о томе поступку, требао да донесе нарочити закон законодавног тела. Јер овако како је остављено сад, разни Министарски Савети, могу у том погледу доносити разне одредбе, на штету самоуправе среске и окружне. Тако поменућемо само да чл. 3. правила о пословном реду у окружној и среској скупштини и одборима, штампан у броју 207. Српских Новина од пр. год., који члан говори о избору верификационог одбора, и предаји акта изборних, наводи се поред осталог, да се одбору предају све службене и приватне жалбе, противу избора. Израз „*приватне жалбе*“, није донет у духу устава чл. 144 тач. 4. нити чл. 69. зак. о уређењу округа и зато смо поменули, да Скупштина није требала овластити извршну власт да овај поступак она доноси, већ то је посао који спада у делокруг рада законодавне власти. Није био један случај до данас, да су правилници доношени у противном духу закона и устава, а таку праксу не треба одржавати. Надамо се да нам се неће због оваквог гледишта као чиновнику замерити, јер као год што је важно да Скупштина приликом доношења казног закона, донесе која су дела казнима, тако исто, не мање је важно, да донесе закон поступак какви се докази траже за кривичну одговорност учиниоца дела. Поступци су важни као и сами основни закони, и на таквом је становништву стајао и законодавац приликом доношења првог самоуправног закона раније, а овај је садањи од тога одступио. Члан 3. ових правила, у вези са чл. 85 закона о уређењу округа, може да одведе до погрешног закључка, да се жалбе на изборе могу предавати и окружној скупштини. Али очевидно је, да се молбе и жалбе, какве се помињу у чл. 85. садањег закона о уређењу округа и срезова, не односе на жалбе на изборе, већ на оне о којима решава специјални одбор за молбе и жалбе какав предвиђа став трећи чл. 78. закона са свим разли-

чан од верификационог одбора о коме говори чл. 75. закона.

Какав је поступак у погледу ове надлежности за среске посланике?

Среске посланике бирају одбори политичких општина по чл. 144. закона. На сваку одлуку одборску, изјављује се жалба надзорној власти, а на решење ове Државном Савету по чл. 152. закона о општинама у вези са чл. 62. и 144. закона о уређењу округа. Кад нема жалбе, онда надзорна власт и ову одлуку одборску, као и сваку другу по чл. 85. закона о општинама разматра — одобрава или ништи по званичној дужности. На пр. власт ће уништити одборску одлуку, и ову као и сваку другу ако је рецимо донета са недовољним бројем одборника — чл. 83. зак. општ. А сем тога и сама среска скупштина на првом састанку после избора разматра изборна акта — ништи или одобрава изборе кад нема жалбе, ако је надзорна државна власт пропустила да учини што јој је дужност.

Као резиме целог досадањег излагања то је: Да се жалбе на изборе окружних посланика изјављују само Државном Савету, а кад нема жалбе, изборе ништи или одобрава сама окружна скупштина. Жалбе на изборе среских посланика изјављују се надзорној државној власти, а на решења ове Државном Савету, док кад нема жалбе, сама среска скупштина разматра изборна акта — одобрити или уништити избор.

Гуча, 1906. год.

М. Ђурашковић

ДЕФИНИЦИЈА И КЛАСИФИКАЦИЈА ЗЛОЧИНА

са гледишта економског

Dr. V. A. Bonger

(НАСТАВАК)

3. Полни злочини.

Већина писаца, који изучавају однос између економских прилика и криминалитета, посветили су највећу пажњу економским злочинима. Сматрајући да полне склоности немају ничег заједничког са економским животом, они су се врло мало или скоро ни мало занимали овом врстом злочина. Надамо се, да ћемо доказати, да је њихово мишљење погрешно, т. ј. да и полни злочини стоје у извесном односу са економским приликама.

Пре свега социјални облици полног живота (брак и проституција) одређени су, на последњем месту, начином производње. Историја нам доказује, да је полни живот играо час врло важну, а час опет веома незнатну улогу. Тешко је претпоставити, да су узроци овога лежали у самом човеку, а не ван њега.

У данашњем друштву, однос између полног живота и економских прилика потпуно је јасан. Сваки зна да је сексуалност, која заузима знатно место у оном делу буржоазије, која проводи живот у беспослици и раскоши, последица овог начина живота. С друге стране опет, нижи интелектуални положај пролетеријата,

узрок је много интензивнијем полној животу у овој класи.

Поред овога и сам зависни положај жене у данашњем друштву такође је знатан узрок интензивном развиту полног живота. То је човек, који у данашњем браку прописује закон. Није наше да опширније говоримо о овој ствари, па с тога се враћамо нашој теми.

Као год и остали сродни економски злочини, тако исто и ови — полни разликују се знатно међу собом, па с тога смо приморани да о њима понаособ говоримо.

* * *

Браколомство.

Каже се: *„историја својине јесте у исто доба и историја крађе.“* Мислимо, да би се ова класична изрека, разуме се у мало другом облику, могла применити и за браколомство: *историја моногамије јесте у исто доба и историја браколомства,* што другим речима значи: *нема моногамије без браколомства.*

Ако се осврнемо на историју брака, видећемо да је браколомство у извесним епохама друштвеног развита сматрано као акт допуштен људима, док су жене због истог кажњаване највећом казном. Разлика између садашњости и прошлости у томе је, што се данас за браколомство кажњавају и људи и жене.

Могло би се, на први поглед, извести, да главни узрок браколомства лежи у самом човеку; да је, дакле, антрополошке а не социјолошке природе. Извођење ово, међутим, било би нетачно. Кад би главни узрок преступа о којима је реч лежао у самом човеку, морали би се ови преступи свагда и свуда јављати *независно од средине.* Социјологија доказује међутим, да није овако, и да главни узрок овим преступима лежи у структури друштва која, у извесним слојевима, забрањује човеку да задовољи своје полне прохтеве.

Судећи по криминалној статистици, преступи браколомства врло су ретки, или их готово и нема. То с тога, што су казни закони тако удешени, да је исљење ових дела унапред осујећено, и ако су она у ствари врло честа. Класа друштвена у којој се ови преступи најчешће дешавају, јесте онај део буржоазије, који проводи живот у беспослици, затим долази пролетаријат, па тек онда мала и интелектуална буржоазија. Пошто се ове личности не разликују много у погледу урођених им особина, то је несумњиво да узроци овим преступима леже у друштвеној средини, од којих су најглавнији ови: а) *склапање бракова из рачуна,* б) *беспослен и безбрижан живот богаташа,* и в) *склапање бракова из чисто физичких побуда,* т. ј. *без обзира на интелектуалне факторе.*

Доста је вероватно, да ће браколомство у будућности бити избрисано са листе преступа.

Синовање

У свом делу *„Нормална генеза злочина“*, професор Монурије изражава се овим речима о синовању: *„Сваки нор-*

мални човек био би насилник, кад на други начин не би могао задовољити свој полни нагон. При свем овом, злочини ови ретки су, из врло простог разлога, што у данашњем друштву има жена и за најружније“.

Противно економским злочинима, који се највише врше зими а најмање лети, злочини ови на против достижу своју кулминативну тачку у лето, а минималну у зиму. Узрок овом факту врло је прост и обичан: лети се јављају много чешће прилике за њихово извршење.

Једно од првих питања, које нам се поставља кад говоримо о овим кривицама, јесте: у каквом односу стоје оне са браком, т. ј. да ли међу њиховим извршеницама има више ожењених или нежењених? Прецизан одговор на ово питање даје нам статистика. Она доказује, да међу кривицама ове врсте има много више нежењених, удоваца и распуштеника но жењених људи. Очигледно је, према овоме, да брак утиче на онадање ових кривица, а како опет на склапање бракова утиче знатно економске прилике, то је несумњиво да ове исте прилике посредно утичу и на злочине о којима говоримо. Јер, кад би економски положај допуштао многим личностима да закључе брак у своје време, идеја за вршење ових злочина не би се, без сумње, код њих појавила.

У којој се друштвеној класи најчешће врше ови злочини? Статистика тврди, да је сиромашна класа најобилнија овим злочинима. Тако у Италији од 100 злочинаца ове категорије њих 92.1% прави су убожијаци. Исто је овако и у Аустрији, где овај број износи 91.2%.

Није тешко доказати, да узрок овоме факту лежи у средини, у којој су ове личности одрасле, и која је, по правилу, равнодушна према полној моралу. Не само рђаво друштво, већ и сам начин обитовања у овој средини узрок су, да деца пре времена познаду све стране полног живота, и да о њему добију сасвим друкчије појмове но деца, однегована у здравој средини.

Треба још знати, да је и алкохолизам један од главних фактора у етијологији ових злочина.

Кратко речено, главни узроци синовања јесу: економске прилике које спречавају многе личности да се жене у своје време, потчињени положај жене, алкохолизам, а на првом месту полна деморализација и одсуство цивилизације у најнижим слојевима друштва.

Ради потпуности ствари додајемо још, да је синовање код многих примитивних народа било сматрано као повреда својине мужевљево и да је тек у доцније време, са побољшањем жениног положаја у друштву и признањем њене индивидуалности, оквалификовано као тешка повреда женине слободе.

4. Злочини из освете и других мотива

Поред злочина економских, полних и политичких, постоји још једна, четврта категорија злочина, чији су мотиви веома различите природе. То су: *злочини из освете и детоубства.*

а. Злочини из освете

У једном социјолошком раду, као што је наш, нема места психолошкој расправи злочина. За предмет наше расправе довољно је констатовати, да је осећај освете, у разним ступњима, урођен сваком човеку.

Двојаки су узроци освете: једни проистичу из економског живота, а други су резултат полног живота.

Основни принцип данашњег начина производње јесте конкуренција, борба, што другим речима значи: наносење штете интересима других. Многи социјолози уочавају само добре стране ове борбе, и истичу њене одличне последице за друштво. Није овде место да испитујемо: је ли ово тврђење тачно; за предмет наше расправе важно је посматрати, несрећне победнице, већ саме побеђене.

Замислимо душевно расположење једног малог детаљисте који посведневно увиђа како пропада услед конкуренције огромног суседног базара; или душевно расположење радника који се за време штрајка лишава најнужнијих потреба за живот према другу који му заузима место, руковођен искључиво личним интересима; сетимо се најзад многобројних случајева освете због наслеђа и т. д. Јасно је, да свега овога не би могло бити у заједничком економском животу, у коме би економски интереси били паралелни или би се поклапали, и у коме не би било места ни жељи ни зависти. Онај, који је у стању да појми разлику између ова два начина производње, разумеће лако у којој мери данашњи економски систем изазива осећаје освете.

Што се тиче осећаја освете, који су резултат полног живота, они су у тесној вези, управ последица данашњег облика брака. Потчињени положај жене чини, да је човек сматра као и сваку другу своју ствар, на коју има пуно и искључиво право својине. Свака повреда овог права има за последицу не само пуно љубомору, већ и жељу за накнадом повређене сопствености. Појав овај није природан већ историјски. Кад стање нашег друштва не би подржавало извештачену сталност полних односа; кад би и човек и жена били економски независни, о праву, које данас они једно на другим имају не би могло бити ни говора.

б. Детоубиства.

Два су главна мотива који, било заједнички или сваки за себе, доводе до овог злочина: страх од бешчасћа и беда. Пре него што пређемо на говор о њима, потребно је да видимо: које личности врше ове злочине? Ево како нам криминална статистика на ово одговара:

1. то су, готово без изузетка, жене;
2. жене неудате много више од жена удатих;
3. извршиоци ових злочина махом су сиромашни;
4. жене из радничких класа много више од жена из независних класа.

Већина случајева детоубиства идентични су; то је, у главном, као што вели Фурије: „рађање детета без оиштинског доуштења.“

Идеје моралне стављају увек грешницу пред страховиту дилему: или да се изложи сраму, који ће је пратити кроз цео живот, или да уништи плод љубави.

Статистика показује, да већину ових злочина врше жене из нижих класа којима су идеје о полним односима много приступачније и распростањеније но у вишим класама. Посматрани према социјалним осећајима, злочини ови у противности су са већином осталих злочина. Злочин је, као што смо казали, акт еготици, т. ј. такав акт којим се наноси штета интересима других. Већина од њих врше се ради личне користи или у циљу задовољења извесних страсти, док се детоубиства у највише случајева врше, да би се избегли срам и поруга. Извршиоци ових злочина нису без нормалних социјалних осећаја, и у томе управо и лежи битна разлика између њих и нормалне већине осталих злочинаца.

Врло је мало злочина, чије је социјално порекло тако јасно, као што је то случај код детоубиства. Они су искључива последица данашње структуре друштва, која подржава данашњи облик брака и изазива толико морално негодовање према слободној љубави. Кад овога не би било, не би било ни бојазни од срама, па дакле ни разлога за детоубиства.

Други узрок детоубиствима јесте, као што смо већ казали, беда. Знатан број детоубиства врши се само с тога, што преварене и напуштене жртве немају средстава да одрже плодове својих погрешака. Ово нарочито бива у земљама у којима је забрањено истраживање патернитета. Да је беда знатан фактор у етијологији ових злочина, доказују и статистички подаци. Према подацима, које је публиковао д-р Ваје, број детоубиства знатно се повећавао за време економских криза.

Поменули смо већ, да су детоубиства из беде била врло обична код примитивних народа. Ово с тога, што средства за живот беху веома скућена, управ недовољна за већу популацију.

5. Политички злочини

Злочини, који спадају у ову категорију, по својој природи знатно се разликују од осталих врста злочина. Како само порекло државе тако и ови злочини датирају се од оне фазе у развоју економског живота, у којој су власници осигурали свој положај и своју моћ помоћу закона. Са даљим развојем и променом економских услова појавила се, сасвим природно, жеља код потчињене класе, да уништи или бар ограничи власт повлашћене класе; што је имало за последицу политичке злочине. Последња велика борба ове природе у западној Европи била је она између класе феудалне и буржоазије. Некада моћна и неопходно потребна, феудална класа постала је временом излишна и штетна, док је буржоазија напротив, некада незнатна, успела да се дочена власти и преобрази из темеља политички систем који је био у противности са њеним интересима, а према по-

требама у оно доба савременог економског система.

Доказивати, да политички злочинци имају са обичним злочинцима заједничко само име, и ништа друго, значило би губити време. Јер док обични злочинци, чији је интензитет социјалних осећаја сведен на минимум, наносе штету другима да би задовољили своје сопствене жеље и интересе, дотле политички стављају на коцку своје најсветије интересе: слободу и живот у корист друштва; они нападају повлашћену класу да би помогли класи потчињеној, односно целом човечанству.

Остављајући на страну Русију, која се налази у периоду кроз који је западна Европа одавно прошла, политичке кривце данас поглавито врше социјалисте и анархисти.

Интернационална социјална демократија труди се да постигне свој циљ латентним средствима. Пропагандизам створио јој је могућност да на државу утиче у овом правцу, и она се овим користи одбацујући, саобразно својим основним принципима, сваку силу против државног поглавара. У колико је устав једне земље слободоумнији, у толико социјална демократија има мање разлога да гази у политичке злочине, и обратно. Треба само знати, да су ови злочини, и ако законом строго кажњавани, са гледишта криминалног врло незнатни, и ограничавају се обично на *увреду величанства*. Да ли ће социјално-демократска странка и у будуће остати на истом терену, зависи искључиво од држања повлашћених странака. Као год што се буржоазија некада борила против феудалног система и на крају крајева оборила га, исто је тако и социјално-демократска странка ставила себи у задатак, да друштво постави на основи посве различној од данашње. Доста је вероватно, да ће она у демократским државама овај циљ постићи легалним средствима, т. ј. без политичких злочина, али није искључена могућност, нарочито у неким државама, као што је н. пр. Немачка, да владајућа класа изврши државни удар укидајући опште право гласа, у ком би случају демократија несумњиво морала напустити законска средства и латити се крајњих мера.

Број политичких злочина, које врше анархисте, није тако велики да би нас статистика могла обавестити о њиховој етијологији, и с тога је потребно анализирати индивидуалне случајеве.

Готово све индивидуе, које су анархистичке идеје делом пропагирале, били су млади људи. Леотије, Ланг и Анђело имали су по 20 год., Казеријо 21, Хенри 21, Шваб 23, Поло 24, Лукени 25, Вољан и Брешчи 31, Салвадор 33 у моменту кад су вршили злочине. Што се тиче њиховог карактера, то су готово без изузетка одушевљени људи, који не мисле на друге ствари, већ само на своју идеју. Како су претерано индивидуални, неспособни су за ма какву дисциплину, и с тога страховито мрзе милитаризам. И саму партиску дисциплину нису у стању да трпе. Многи од њих били су социјал-демократе,

па су напустили странку само због дисциплине. Ево шта о томе вели Хенри: »Једно време привлачио ме социјализам, али сам га добро напустио, јер имах и сувише љубави према слободи, и сувише поштовања према индивидуалној иницијативи.«

Једна друга карактеристична особина готово свију анархиста, јесте велика сујета. Говорећи о свом злочину, Лукени је рекао ово: »Хтео сам убити једну већу личност да би штампа о мени нарочито говорила.« Пре него што ће извршити злочин, Вољан се фотографисао у више примерака, које је растурио на све стране. Ухапшен по извршеном злочину, захтевао је новине да види је ли његова слика изишла у истим.

Потребно је да видимо, у којој су средини живеле ове личности?

Кад је председник суда упитао Лукенија за мотив његовог злочина, он је кратко одговорио: »То је беда.« Овај разлог може се у осталом применити и на све остале анархисте. Вољан је био ванбрачно дете, без икаквог занимања, и већ у 12. години морао се сам старати за свој опстанак. Остав једног дана без средстава за живот, обрати се мајци за помоћ, али га ова отера. Убрзо за овим полиција га је отпочела хапсити и протеривати, те је тако из дана у дан падао све ниже и ниже, док најзад није, огорчен бедом и својом судбином, постао анархиста.

Има писаца, који тврде да беда није један од најмоћнијих фактора анархизма, и за доказ овог свог тврђења позивају се на Хенрија и још неке друге, који су живели у изобиљу, па су ипак извршили најстрашивије злочине. Они који овако резонују имају погрешно схватање о мотиву, који руководи анархисте да делом пропагирају своје идеје. Они губе из вида, да на ове личности подједнако утиче и сопствена и туђа беда. Они, који су неосетљиви према патњама ближњих, не могу никад постати анархисти. Не могући из анархизма извући никакву личну корист, они га сматрају као глупост. Западајући у невољне прилике, људи овакве природе постају ординарни злочинци, или се убијају, али се никад идеално не жртвују.

(наставите се)

О САМОУБИСТВУ

Нема дана а да се у каквој великој вароши не изврши самоубиство. Новине готово посведично доносе извештаје о појединим људима, који су свој живот завршили самоубиством. То су кратки билтени о болести данашњег друштва. А несумњиво је да је самоубиство једна друштвена болест, која је, како Емил Фаге згодно вели ушла у моду и у литературу.

Што дубље залазимо у прошлост, појаве самоубиства су све ређе. Било је случајева самоубиства и код старих народа, али далеко ређе него сад. Тада су људи радије бирали смрт, него срамotan

живот, а данас се човек убија због глади или сиротиње, због немања новца или због прокоцканог и страшеног државног новца, због какве срамне преваре, због губитка, због разних неизлечивих болештина, због љубави или жене, а понеки пут из досаде или какве безначајне ствари. Што више заилазимо у садашњост то је и прираштај самоубиства сваким даном све већи. У колико се све више развијају и компликују друштвени, политички и морални односи; што је друштво развијеније, што појединци имају више потреба и прохтева, то је и појава самоубиства све чешћа. Између развитка друштвених односа и самоубиства постоји пропорционална сразмера.

Остављамо за сад на страну питање о томе: шта је главни узрок појави самоубиства. Неки писци траже тај узрок у слабљењу и оскудици верских осећаја, други у разгранатости друштвених односа и повећању личних потреба и прохтева. Неки пак мисле да се број самоубиства повећао отуда што су врло лако доступна средства за извршење самоубиства.

Каже се да у већини случајева самоубица је човек који није ни требао да живи. Ми овде нећемо улазити у разматрање: шта нагони човека на ту ненормалну мисао, да се склони са света, да уништи свој живот, кад се зна да је свакоме мило живети. Ми ћемо на овом месту посматрати самоубиство као свршену чињеницу, као готово дело.

Посматрајући случајеве самоубиства, можемо да утврдимо несумњив факат: да су сваким даном самоубиства све чешћа. А други факат резултира из овога: што су друштвени односи компликованији, што је друштво развијеније и појаве самоубиства су чешће и обратно: што је друштво примитивније и неразвијеније појаве самоубиства су ређе.

Обесио се о врата или прозор, отровао се есенцијом или мишомором, заклао се бријачем или ножем, удавио се у реку или бунар, скочио са трећег спрата на улицу, угушио се са угљеном, убио се из револвера и т. д. и т. д. ... зашто? — Узроци су веома разноврсни, често пута врло компликовани, ма да им стручњаци ипак налазе основни разлог у умној поремећености тврдећи да онај који над собом врши самоубиство умно није здрав...

Случајеви самоубиства из дана у дан стално расту. Ханс Грос у својој »Криминалној Психологији«, говори на једном месту о прираштају самоубиства. У Француској, статистици од 1826 године до 1870 овако су расли бројеви самоубиства: 1739, 2263, 2574, 2951, 3446, 3639, 4002, 4661, 5147. За то време становништво је нарасло од 30 милиона само на 36 милиона.

Пред нама је једно ново дело, које говори о самоубиству. То је озбиљан и темељит рад Др. Р. Гаупа »О самоубиству«. У том се делу тврди, према статистичким подацима, који су брижљиво прибирани, да се у претпрошлој години само у Европи број самоубиства попео на седамдесет хиљада. И наравно, то су све познати случајеви, које је забележила дневна

штампа и полицијска хроника. Али је ван сваке сумње, да је тај број куд и камо већи него што га статистика износи; јер се намерно хтело да остану у тајности, да се не би истраживали и да би узроци остали прикривени. Такви појави самоубиства обично се подводе у статистици, а и иначе под несрећне случајеве.

Но ни ова статистика што постоји и брижљиво прати кретање самоубиства и редом све појаве бележи није тачна. Има држава у Европи које још не воде тачно статистику ни других важнијих друштвених појава, а камо ли статистику самоубиства.

Из свега овога исходи да је горња сума, коју је изнео Др. Гауп и ако огромна и готово невероватна, ипак недовољна и непотпуна. Али и тако већ она веома речито говори о болести данашњег друштва.

Немци су били први који су обратили озбиљно пажњу на статистику самоубиства. Они су још пре осамдесет година утврдили факат да у културном и цивилизованом друштву број самоубиства расте. Проучавањем је утврђено да се од године 1820. до године 1878, дакле за 58 година број самоубиства учетворостручно, док за то исто време, број становника није ни удвоје нарастао. Од године 1862 до 1878, дакле за 16 година, у самој Немачкој број самоубиства скочио је за 20 процената. Слично расту и многе се самоубиства и у другим културним земљама. У овом погледу Саксонска, Француска и Јапан дају најстрашније примере и податке.

За самоубиство се зна од кад се зна за човека као друштвену јединку. Историја старих, древних народа и изумрлих култура забележила је појаву самоубиства. Зендавеста, Св. Писмо, Мојсијеве таблице, коран — сви говоре о убиству и самоубиству и сви га осуђују. Значи, дакле, да се за њ знало још у најстарије доба човеково. У старој индиској повесници врло је добро познато и описано алтруистично самоубиство удовице, која иде жива и здрава на спашиште, за својим упокојеним мужем не хотећи да га преживи, а Коран вели за самоубицу да ће »изгорети у вечном огњу«. Исто је тако познато својевољно убиство германских стараца, кад сасвим изнемогну и излапе.

Статистика самоубиства открива нам једну интересантну ствар. Она показује какав однос постоји између самоубиства и народности. Подаци су разноврсни. По брижљиво прибраним подацима и посматрањима утврдило се да је у годинама од 1891 до 1893 на један милион становника годишње било у Монаку 300 самоубиства, у Немачкој 212, у Француској 225, у Данској 248, у Енглеској 87 (статистички подаци за Енглеску су нетачни) у Италији 56, у Шпанији 18. У Русији, као и у Србији и осталим балканским државама, где у поменуто време, статистички подаци нису били ни прикупљани, број самоубиства није био незнатан, ма да су случајеви самоубиства код нас ређи него на Западу. Немачка народност куд

и камо је више подложна тој тежњи самоуништења него ли народи словенске, келтске и романске расе. Морзели, који се сматра за једног од највећих стручњака у овој области криминалистике, доказује, на основу статистичких података који су му били доступни, да су Немци највише склони за самоубиство, а нарочито Саксонци. Данска је, по броју самоубиства, најиздашнија земља у Европи; Шпанија и Русија дају најмањи број самоубиства.

Што се тиче Србије, ма де је организација полицијске струке на савременој основи и ма да се статистички подаци по свима гранама криминалитета прибирају, још нема тачних статистичких података о случајевима самоубиства. Подаци који нам стоје на расположењу, ограничавају се само на престоницу Београд. Према тим статистичким саопштењима у Београду било је самоубиства:

у 1896	години	12	случајева
у 1897	»	11	»
у 1898	»	17	»
у 1899	»	8	»
у 1900	»	15	»
у 1901	»	16	»
у 1902	»	10	»
у 1903	»	14	»
у 1904	»	15	»

По добу старости и година пом. самоубиства долазе овако:

од 20 до 30 година	3	случаја
од 30 до 40 година	3	случаја
од 40 до 50 година	5	случајева
од 50 до 60 година	4	случаја
од 60 година па на даље	1	случај.

У Београду највише самоубиства врше се у месецу априлу, најмање у децембру.

Доба старости и пол исто тако играју при самоубиству видну улогу као и доба године у које се самоубиство врши. Гауп износи да се у Европи људи много више и чешће лишавају живота, него жене. За целу Европу он поставља однос 1:4; међутим се број женских самоубиства показује много већи у Јапану од самоубиства женских у Европи. Тамо је однос 1:1.8. А у Индији број женских самоубиства надмаша број мушких самоубиства.

Нису без интереса Гаупова проматрања у погледу на доба старости, на положај и време, кад се самоубиство врши. Ово су подаци које нам он износи.

г о д и н а	самоубиства
од 10 до 15 на један мил. долази	20
» 15 » 20 » » » »	131
» 20 » 25 » » » »	118
» 25 » 30 » » » »	173
» 30 » 40 » » » »	247
» 40 » 50 » » » »	370
» 50 » 60 » » » »	457
» 60 » 70 » » » »	528
» 70 » 80 » » » »	522
» 80 па на даље » » » »	662

Што се тиче пола, утврђено је да је у добу од 15 до 25 године, као и у добу од 40 до 50 године број женских самоубиства сразмерно већи од самоубиства мушкараца.

Даља исцртавања показују да на пове самоубиства утиче и породични жи-

вот. Постоји мишљење да се нежењен човек теже и ређе одлучује на самоубиство, него жењен човек, јер су, мисли се, услови живота првога лакши и погоднији од услова за живот жењена човека. Међутим то није доказано. Шта више из статистичких података исходи да се жењени људи и удате жене теже и ређе убијају од нежењених и неодатих. И ово: много су чешћа самоубиства појединачна у породицама где нема деце, него у породицама које избобиљују породом. Вреди поменути и време и доба године кад људи извршују самоубиство. Лаик би рекао да је зима најзгоднија за то и да зими највише и бивају самоубиства. Навикнути смо да зимње, суморне и досадне дане сматрамо као најпогодније доба за самовољно лишавање живота. У ствари је сасвим друкчије. Зима доноси собом највише болештина и зараза; отештава сиротињски живот и набаку намирница; али не подржава самоубиство. Монтескије је доказивао да суморно време и зима утичу на повећање броја самоубиства. Међутим Монтескије се јако варао; статистика је побила то погрешно мишљење и доказала да се зими људи најмање и најређе лишавају свога живота.

На статистичким таблама целог света број самоубиства је најмањи у децембру јануару и фебруару, а највећи је месеца маја и јуна. Од месеца августа број самоубиства почиње стално да опада и иде непрестано на ниже до месеца марта, када почиње на више рапидно да се пење. Дакле, несумњиво је, да самоубице обично и најрадије се лишавају, свога живота у најлепше доба у години, када је природа и примамна, када се најлакше могу да набаве дневне животне намирнице и рад и кад је уопште живот лепши, слађи и примамнији дражима својим. Веома је значајан, а за криминалистику и статистику важан факат да и злочинства стоје у истом односу према годишњем добу, као и појаве самоубиства. У пролеће и летње доба злочинства се много чешће појављују него зими. Етинген наглашава да се самоубиства највише врше ноћу, нарочито пред свитање, а најмање у подне, од 12 до 2 сата.

Ваља знати да нужда и сиротиња једнога краја не могу утицати на појаве самоубиства; нужда и сиротиња саме собом ниуколико не појачавају број самоубилаца. Познањска је позната као веома сиротан и оскудан крај, а што се тиче самоубиства, статистика доказује да испред ње иду многе друге, много богатије покрајине. У Русији и Италији има појединих крајева где свет живи у крајњој беди и сиротињи, где се једва сувим хлебом може да рани, па ипак код тога света не види се ни најмање наклоност ка самоубиству.

На овом месту можемо нагласити оно што смо у почетку овога чланка изнели као утврђену појаву: у местима, где су прилике компликованије, где је свет интелегентнији, где је појачан промет, где су друштвене и личне потребе разгранате, где је, укратко, грозничав великоварошки живот који слаби нерве и раздра-

жује осетљивост самоубиства, су чешћа, него у местима, забитим, некултурним и одвојеним од светског метежа. Тим хоће да се каже, да са културом и образовањем, са ужурбаним великоварошким животом расте у човеку и наклоност за самоубиством. Прост човек далеко ређе долази на мисао да сам себе лиши живота, него образован или полуобразован човек. Тај факат и статистика потврђује. То је извесно отуда, што је код ових индивидуалност и осећајност према својој личности и личним неуспесима и несрећама много јаче развијена, него код простог света, који и најтеже ударе тупо и мирно подноси, Разочаран и пометан прост човек у животу пре ће дохватити за чокањ и бокал, него за револвер и нож; полуобразован и образован човек осећају да су сасвим излишни у животу и долазе на мисао о самоубиству као спас.

Није без интереса на завршетку поменути још једну околност, која унеколико утиче на појаве самоубиства. У временима народних покрета и револуција, кад се народ усталаса, кад наступе буне, ратови, револуције самоубиства су врло ретка и своде се на најмању меру. Атмосфера рата и револуције, која носи смрт апсорбује личну појединачну мисао о својевољној смрти. За пример најбоље нам служи велика француска револуција, затим Француска у години 1830 и 1848, а тако исто Немачка у доба 1848, 1866 и 1870 године — у свима тим годинама случајеви својевољног лишавања живота били су веома ретки, много ређи него ли иначе у мирно доба. **М. Павловић**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине планиничке актом својим од 6. априла ове год. Бр. 415. пита:

»Милорад Стојановић, из Планинице, решењем неспорног судије Првостепеног зајечарског суда од 7—II— ове године, оглашен је за пунолетног пре навршене 21. године.

Ово дана Милорад је поднео ово решење општинском суду и тражио, да га суд уврсти у бирачки и гласачки списак пошто му је, вели, признато пунолетство, а по чл. 30. ставу првом зак. о општинама има права да уђе у бирачки списак, јер плаћа преко 15 дин. пореза, а и иначе није у изузећу по чл. 32. поменутога закона.

Како су сада на прагу и избори посланика, то, наравно, тражи, да му се ту призна и право гласања.

Суд је у недоумици: да ли он има право гласа или не, кад у истини нема 21 годину, па моли уредништво за потребно обавештење, како не би погрешно?

— На ово питање одговарамо:

И чл. 30. закона о општинама, који одређује право бирања и гласања на општинским зборовима, и чл. 10. закона о избору народних посланика, траже као

први услов за гласање то, да је неко постао пунолетан на тај начин, што је напунио 21 годину, у смислу § 37. грађ. закона.

Према овоме, пунолетства која се признају по чл. 112. закона о старатељству, не дају право дотичнима на употребу политичких права, него им се само признаје способност да својим имањем рукују и радњама руководе.

Да су ова пунолетства ограничена само на ово, види се и из чл. 114. зак. о старатељству, по коме дотични не може отуђити своје имање без одобрења старатељ. судије и стараоца чак ни после признатог пунолетства.

II.

Суд општине балајиначке, актом својим од 11. ов. месеца Бр. 435. и од 14. истог м-ца Бр. 447. пита:

1. „По § 6. т. в. грађ. суд. поступка, суд општински има право равнати парничаре до 200 динара и за непокретна имања, кад парничари сами на то пристану и од суда затраже, и у таквом случају суд им издаје писмено поравњење.

Како су чести случајеви, да поравнења чине и земљу уступају и они, који немају довољно земље, то суд не зна: да ли сме и таква поравнења примати, или за њих не важи § 6. грађ. судског поступка; и

2. какву таксу суд треба да наплаћује од парничних страна за ова поравнења, у корист своје касе?“

— На ова питања одговарамо:

Ограничење, које је учињено у § 471. грађ. с. поступка, да земљоделац не може ни сам отуђити извесно имање, донесено је као економско-политичка мера у једном општем интересу, те се, по томе, за све власти у земљи јавља дужност, да стају на пут сваком изигравању ове зак. одредбе, па та дужност лежи и на општинским судовима.

Према томе, кад год неко од оних, који немају довољно имања по § 471. гр. с. п. покуша да путем поравнења штогод отуђи, суд општински таква поравнења мора одбити.

У осталом, до које суме општински судови могу чинити равнања, треба прочитати обавештење под I. у 12 броју „Полицијског Гласника“ од ове године; и

2, за поравнења треба наплаћивати таксу из § 23 тач. б. и г., кад друга није прописана, јер би то одговарало правилу које је постављено законом о таксама за поравнења, која се врше код државних судова. Такса ова, наплаћује се у новцу, у корист општинске касе.

III.

Суд општине тићевачке у срезу моравичком, актом својим од 18. марта ове године, пита:

„Одбор ове општине, а по предлогу општинског суда, 10. ов. м-ца одлучио је, да се извесне облигације општинских дужника, који су сасвим осиротели, расходују као пропале, па је ту своју одлуку

спровео среској власти са молбом, да је пошаље г. министру финансија на одобрење.

Начелник срески вратио је ову одборску одлуку са овим питањем: „на основу кога је законског прописа одбор донео ову одлуку.“

Из закона о општинама, а и из других специјалних закона, не види се: како се има поступати са овим пропалом облигацијама, па зато се моли уредништво за упутства шта треба општински суд да уради по овоме?“

— На ово питање одговарамо:

Ако су облигације, које су расходоване одборском одлуком, гласиле на веће суме од 1000 гроша чаршијских, онда су оне морале бити обезбеђене интабулацијом на имање дужника по Височајшој уредби од 22. јула 1855. г. ВМ 801, а ако су биле испод горње суме, онда је морало бити сигурна јемца по В. уредби од 16. априла 1860. г. ВМ 1085.

Према томе, требало је утврдити: дали се дуг може наплатити од дужника и јемаца, па ако то не може по § 471. грађ. с. пост., онда тражити накнаду штете од оних, који су општинске новце издали под интерес без довољне гаранције.

Ако је њихова одговорност искључена застарелошћу или којим другим законским узроком, онда тек може бити речи о расходавању тих сума.

Само пак расходовање пропалих облигација, кад је то несумњиво утврђено на начин изложен напред, бива тако, што за суме до 200 дин. доноси одлуку општински одбор у смислу т. 12. чл. 86. закона о општинама, а за суме изнад 200 дин. решава збор у смислу т. з. чл. 23. зак. о општинама.

Ове одлуке одбора и збора не би подлежале ничијој оцени према закону о општинама; али како су оне у већини

и срезова, јер се Државни Савет за такве случајеве огласио ненадлежним, одлуком својом од 9. септембра 1905. г. Бр. 6280.

IV.

Суд општине краљевске, актом својим од 12. априла ове год. Бр. 561, пита:

„Дали припада општинској или државној каси такса из т. бр. 20 зак. о таксама, кад неко поднесе молбу суду општинском да сџм копира извесну пресуду којом је неко кажњен са 20 дан затвора и 20 дин. повчане казне у корист општ. касе, на основу чл. 20. уредбе о касанцима.“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 25. правила за извршење закона о таксама од 3. маја 1897. године ПрБр. 10.442 општински судови наплаћују таксу у маркама само ону, која се помиње у тачци 98. таксене тарифе и ону из т. д. § 23 грађ. с. поступка; сем ових такса она у маркама наплаћује само онда, ако је којим специјалним законом нарочито наређено.

Иначе она не наплаћује у маркама и за државни рачун никакве друге таксе, па ни ону из т. бр. 20. закона о таксама, јер се она наплаћују само код државних власти.

За преписивање службених акта код општина без оверења, једино се може наплатити она такса из т. г § 23. грађ. с. поступка, а за оверавање истих она из т. 97 а) зак. о таксама, и то опет у новцу.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар В. Милићевић, Станко Марковић и Живојин Стојићевић — Рајковић,

случајева у вези са буџетом, јер је интерес од облигација предвиђен као буџетска позиција, то их треба слати г. министру финансија који ће одлучити: дали ће ово питање бити предмет његове оцене или оцене сталног окр. одбора у смислу чл. 108. т. 17. зак. о уређењу окр.

осуђеници београдског казненог завода, који су били на раду у Добричевској ади, на дан 23. тек. м-ца побегли су и до сада се нису могли пронаћи.

Петар је родом из Сунске у срезу паранинском, стар 33 год., висок, добро развијен, промањаст, црне косе и бркова, угасито-жутих

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

очију. На средини десне долактице има тетовиран знак у виду крста, величине $3\frac{1}{4}$ см.; за 3·5 см. изнад средине десне обрве има белегу од посекотине у облику праве линије, величине 1·5 см.; по грудима и трбуху јако је мањав Осуђен је за разбојништво на 12 год. робије.

Станко је родом из Сувог Дола у срезу хомољском, стар 45 година, повисок, крупан, смеђ, плавих очију, клопавих ушију. По средини обеју мишица има белегу од ране величине и облика двоинарца; на доњој страни средине

потилка има белегу од посекотине у облику праве линије, правца вертикалног, величине 1·5 см. Осуђен је по више дела разбојништва и хајдучије на 4 године робије.

Живојин је родом из Кучајне у срезу звишком, стар 34 године, средњег раста, добро развијен, црне косе и бркова, жућкасто-зелених очију, по темену и десној страни потилка јако је проређене косе. На превоју ручја, испод корена

левог палца има белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 3 см.; лева плећка пуна му је разних ожиљака од чирева; на десној стопали, до корена прстију има белегу од посекотине у облику праве линије, правца вертикалног, величине 5 см. Осуђен је за разбојништво на 20 година робије.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за одбеглим зликовцима изврше најживљу потеру и пронађене спроведу начелству округа моравског или Управи града Београда с позивом на Бр. 14440.

Љубомира Антонијевића, бив. скретничара на ћињевачкој станици, тражи начелник среза ражањског, због кривице из § 223. тач. 1. крив. закона. Наређује се свима полицијским и општинским властима, да Љубомира у своме делокругу најживље потраже и у случају про-

наласка, да га стражарно спроведу поменутом начелнику, с позивом на депешу Бр. 3601.

Сима Стајић — Лојаница, из Буковица, у срезу јасеничком окр. крагујевачког, извршио је крађу и побегао. Сима је стар 40 год., средњег раста, у опште плав, по носу расечен, говора брза. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да Симу у своме кругу власти најживље потраже, па нађеног стражарно

упуте начелнику среза колубарског окр. београдског с позивом на акт Бр. 14780 од 1905. године.

Коста Стоше Николића, из Рђавице у срезу масуричком, извршио је силовање и побегао незнано куда. Коста је стар 20 година, раста средњег, косе црне, лица правилног, без

браде, бркова и особених знакова. Од одела има на себи гуње и чакшире од црног сукна. Нека га све полицијске и општинске власти најживље потраже у својим домањацима и у случају проналаска стражарно упуте начелнику среза масуричког с позивом на депешу Бр. 2988.

Непознати крадљивац ноћу између 20. и 21. ов. м-ца, из отвореног стана г-ђе Кате Монцукић, оvd. у улици Његушевој Бр. 52. украо је: један сребрн турски часовник, са испупченим капцима, а који се са кључем навија. На часовнику је плоча за бројеве (циферблат) ружичасте боје, а бројеви су турски. Сем овог крадљивца је украо и један танак златан ланчић за цвiker. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцем и покрађом у своме кругу власти најживље трагају, па о резултату известе кварталничарски Управе града Београда, с позивом на Бр. 5037.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У селу Драгобраћи (срез гужански), ухваћен је један циганин, стар 40 год., висок, црномањаст, доњих усана с десне стране расечених, горњих зуба поломљених, без икаквих исправа. Са њим је ухваћена и једна крадена кобила стара 3 год., висока 1.45 м., длаке затворено-зелене, а у све четири ноге путаста, по челу лисасте и цветасте длаке. Циганин је улучио прилику, те је испред општинске власти побегао, а кобиду оставио. Позивају се све полицијске и општинске власти, да у своме делокругу најживље настану, да се сопственици кобиле, као и крадљивац пронађу, па о томе, да се извести начелник среза гужанског с позивом на Бр. 9218.

У шуми стубичкој (срез параћински) нађена је стока непознатих сопственика, и то: једна кобила, стара 5—6 год., алатаста; једна ждребица, стара 2 год., врана, а по задњој левој ноzi длаке чарапасте, и два женска ждребета, стара по 1 годину, длаке зекасте. Сва је стока без роваша. Тако исто и у шуми манастира Манасије, нађена је једна ждребица стара 2 год., длаке мишасте, а без роваша. Позивају се све полицијске и општинске власти, да најживље трагају у своме кругу власти, те да се пронађу сопственици поменуте стоке, па о томе извести начелника среза параћинског с позивом на Бр. 7492.

Т Р А Ж И С Е

Депосава Т. Пешић, служавка из Београда, 8. ов. м-ца побегла је незнано куда. Депосава је стара 12—13 год., раста средњег, косе плаве, очију плавих, образа округлих; од одела има на себи сукњу и реку од првеног цица, а на ногама плитке ципеле на дугмета. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да Депосаву у својим домањацима потраже, па нађену ради предаје родитељима упуте кварту палилуаскоме Управе града Београда с позивом на акт Бр. 5026.